

Формування історичної свідомості включає в себе перш за все знання історії, узагальнення історичного досвіду, уроки історії, ставлення до подій історичного процесу, оцінку фактів, переконань. У той же час змістом історичної свідомості є не тільки події минулого, у ній зосереджені всі три модулі історичного часу – минуле, теперішнє і майбутнє. Розглядаючи і оцінюючи минуле через фокус теперішнього і теперішнє, як результат минулого розвитку, воно й майбутнє сприймає як проекцію реальних, абсолютно конкретних процесів і тенденцій, що діють в сучасності, на подальшому щаблі розвитку суспільства. Історична свідомість, яка є важливим засобом наукового розуміння соціальних процесів в історичній перспективі, детермінує прогнозування майбутнього.

Історична свідомість соціального суб'єкта постає симбіозом науково-теоретичної та повсякденної свідомості, що співвідношення між компонентами історичної свідомості визначаються сукупністю чинників, ключовими з-поміж яких є: вектор історичного розвитку, обраний конкретної соціально-економічною системою; ціннісні пріоритети масової свідомості; ставлення до науки і наукового знання в суспільстві; ступінь включеності соціального суб'єкта в процес раціонального осмислення світу та низка інших.

Структурно-детермінативна складність історичної свідомості пояснює каузальність відсутності єдності історичних свідомостей різних суб'єктів на тлі консенсусно визнаної єдності історії. Ще одним вагомим аргументаційним фактором є – попри трикомпонентний склад (минуле, сьогодення, майбутнє) – зумовленість вердиктів історичної свідомості передовсім і в основному сьогоденням, його соціокультурними, цивілізаційними, геополітичними та іншими аргументами, пріоритетами і перевагами.

Як слушно зазначав М. Барг, “помилково припускати, що історична свідомість звернена лише в минуле, що воно вичерпується тільки його поясненням. Насправді минуле – лише грань історичної свідомості, яке концептуалізує зв'язок між усіма трьома модальностями часу: минулим, сьогоденням і майбутнім. Стрижнем історичної свідомості в усі часи було історичне сьогодення, суще. Одним словом, історична свідомість – це духовний міст, перекинутий через прірву часів, – міст, що веде людину з минулого в прийдешнє” [3, с. 54]. Власне, відмінності потреб і пріоритетів сьогодення конкретного соціокультурного формату якраз і призводять до неможливості уніфікованої єдності історичної свідомості суб'єктів, що належать до різних суспільних (культурних, етнічних, економічних тощо) середовищ.

Список використаних джерел

1. Арон Р. Введение в философию истории / Арон Р. Избранное: Введение в философию истории. – М. : ПЕР СЭ; СПб. : Университетская книга, 2000. – 543 с.
2. Акутагава Р. Паутинка: Новеллы / Р. Акутагава. – М. : Правда, 1987. – 479 с.
3. Барг М. А. Историческое сознание как проблема историографии / М. А. Барг // Вопросы истории. – 1982. – № 12. – С. 49–67.
4. Кассирер Э. Лекции по философии и культуре / Э. Кассирер // Культурология. XX век. Антология. – М. : Юрист, 1995. – 703 с.
5. Ясперс К. Наше современное историческое сознание // Ясперс К. Смысл и назначение истории : пер. с нем. – М. : Политиздат, 1991. – С. 271–276.
6. Abbagnano N. Esistenzialismo positivo. – Torino: Due Saggi, Taylor, 1948. – 306 p.

7. Goethe. Naturwissenschaftliche Schriften. Bd. 5. – Dornach, 1982. – 512 s.

References

1. Aron R. Vvedenie v filosofiyu istorii / Aron R. Izbrannoe: Vvedenie v filosofiyu istorii. – M. : PER SE; SPb.: Universitetskaya kniga, 2000. – 543 s.
2. Akutagava R. Pautinka: Novelly / R. Akutagava. – M. : Pravda, 1987. – 479 s.
3. Barg M. A. Istoricheskoe soznanie kak problema istoriografii / M. A. Barg // Voprosy istorii. – 1982. – № 12. – S. 49–67.
4. Kassirer E. Lektsii po filosofii i kulture / E. Kassirer // Kulturologiya. XX vek. Antologiya. – M. : Yurist, 1995. – 703 s.
5. Yaspers K. Nashe sovremennoe istoricheskoe soznanie // Yaspers K. Smysl i naznachenie istorii: Per. s nem. – M. : Politizdat, 1991. – S. 271–276.
6. Abbagnano N. Esistenzialismo positivo. – Torino : Due Saggi, Taylor, 1948. – 306 p.
7. Goethe. Naturwissenschaftliche Schriften. Bd. 5. – Dornach, 1982. – 512 s.

Hrytsa U. U., graduate student, Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Ukraine), gryzay@mail.ru

The Integrity of History and Lack of Integrity in Historical Consciousness: pattern or coincidence?

The integrity of historical reality is the norm of consensus among historians and philosophers of history. Against this background, the lack of integrity of historical consciousness is raising a natural question: is this a pattern or coincidence? Resolving the problem of conceptual distinction of history, historical consciousness, and the philosophy of history is an important philosophical and methodological task for objective historical knowledge and cognition. Justification of criterion markers for such conceptual distinction acquires features of actual research problems.

Keywords: integrity of history, historical consciousness, philosophy of history, historical subject, the time axis, the role of the individual in history.

Грица Ю. Ю., аспирант, Інститут вищого образования НАПН України (Україна), gryzay@mail.ru

Единство истории и отсутствие единства исторического сознания: закономерность или случайность?

Единство исторической действительности является консенсусной нормой в среде историков и философов истории. На этом фоне отсутствие единства исторического сознания вызывает закономерный вопрос: это закономерность или случайность? Решение проблемы понятийного разграничения истории, исторического сознания и философии истории является важнейшим мировоззренческим и методологическим заданием исторического знания и познания. Обоснование критериальных маркеров такого понятийного разграничения становится актуальным исследовательским заданием.

Ключевые слова: единство истории, историческое сознание, философия истории, исторический субъект, осевое время, роль личности в истории.

* * *

УДК 37.013.73:392.3

Дорожко І. І.

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології, Харківський національний
педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди
(Україна, Харків), psychotherapy16@gmail.com

БІОГРАФІЧНИЙ МЕТОД У ДОСЛІДЖЕННІ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ

Родинне виховання має не тільки макро-історичний вимір, який аналізується за допомогою історико-генетичного методу, а й мікро-історичний вимір. Це мала історія родини, цементуючою силою якої виступає родинне виховання. У дослідженні цієї малої історії значну роль відіграє біографічний метод. Відтворення родинної історії, порівняння її з історіями інших родин є передумовою розвитку критичного мислення як дітей, так і дорослих, а також їхньої моральної свідомості. Метою статті є роль біографічного методу у дослідженні родинного виховання. Аналіз досліджень біографічного методу показав, що біографія є засобом, що дозволяє суб'єкту відзеркалювати прожитий відрізок життя як цілісність, що наповнена системою сенсів. Застосування біографічного методу дозволяє герменевтично послити екзистенціальні та культурно-антропологічні смисли родинного виховання, що створюють умови для конституювання транстемпоральної ідентичності родини.

Ключові слова: біографічний метод, родина, виховання.

Родинне виховання має не тільки макро-історичний вимір, який аналізується за допомогою історико-генетичного методу, а й мікро-історичний вимір. Це мала історія родини, цементуючою силою якої виступає родинне виховання. У дослідженні цієї малої історії значну роль відіграє біографічний метод. Біографії батьків є живою книгою, яку читає кожна дитина.

Біографічний метод, у тій його версії, яку запропонував В. Дільтей, дозволяє розкрити історичний вимір родинного життя у його актуалізації як переживання [4]. Відтворення родинної історії, порівняння її з історіями інших родин є передумовою розвитку критичного мислення як дітей, так і дорослих, а також їхньої моральної свідомості. За умов появи “клаптикових біографій” у суспільстві ризику інтерпретація так званих “нормальних біографій” і біографій видатних особистостей виконує не тільки компенсаторську функцію, а й дозволяє використати біографічну фрагментарність як нові життєві шанси у мобільному і активному суспільстві. Залучення дітей до написання щоденників та автобіографій є важливим виховним і дидактичним засобом, за допомогою якого формуються навички самоспостереження та компетентності життєтворчості.

Поняття “нормальної біографії” широко застосовується у сучасній філософській і соціологічній думці і означає безперервний життєвий шлях з послідовними і суспільно визнаними і передбачуваними подіями життєтворчості. “Нормальну біографію” треба розглядати не у сенсі її нормативності, а як ідеально-типовий конструкт, який задається рамковими умовами суспільства. У суспільстві ризику “нормальні біографії” співіснують з біографічними аномаліями, які потребують філософсько-освітньої концептуалізації.

Аналіз досліджень біографічного методу показав, що біографія є засобом, що дозволяє суб’єкту відзеркалювати прожитий відрізок життя як цілісність, що наповнена системою сенсів. Дані теоретичних розвідок свідчать, усвідомлення своєї біографії, яка відрізняється від біографії інших особистостей, є достатньо пізнім психологічним явищем. Документи на яких ґрунтується біографія, ґрунтуються на відбитках, які залишилися від впливів особистості та вражень про неї [5, с. 304]. “Описувати можна будь-яке життя: як незначне, так і видатне, як повсякденне, так і незвичайне. ... Родина зберігає спогади. Кримінальне судочинство та теорії фіксують життя злочинця, психопатологія – життя ненормальних людей. Усе людське є для нас документом, який осучаснює для нас будь-яку з незчисленних можливостей нашого буття” [5, с. 305]. Але тільки починаючи з певного моменту розвитку особистості, біографічна пам’ять стає носієм відзеркалення систематизованої історії, яка суб’єктивно концептуалізується в поняттях “моє життя”, “моя біографія”, “моя доля” [1]. “Автобіографія є розумінням самого себе. Її предметом є життя індивіда. ... Тут як засоби упорядковуються об’єкти, зміни та переживання. На основі цілей виникає життєвий план, який є взаємозв’язком різних цілей і засобів” [5, с. 307].

Метою статті є роль біографічного методу у дослідженні родинного виховання.

Дослідженням проблеми життєвого шляху людини займалась К. Абульханова-Славська. Вона визначила три структури життєвого шляху: життєва позиція, жит-

тєва лінія і сенс життя. Активність особистості формує її життєву позицію, що міститься у самовизначенні особистості, пролонговано реалізує її у часі як лінію життя на основі сенсу життя. Узагальнений, обраний особистістю на основі її цінностей засіб здійснення життя трактується як життєва позиція.

Створене особистістю на основі взаємодії з умовами життя вторинне утворення, яке виступає як головна детермінанта усіх її життєвих виявів визначається як життєва позиція. Вона містить у собі потенціал розвитку особистості, сукупність об’єктивних і суб’єктивних можливостей, які впливають на майбутнє.

К. Абульханова-Славська розглядає життєвий шлях з позиції індивідуальності особистості. Вміння особистості організувати своє життя за особистим задумом і визначає її індивідуальність. К. Абульханова-Славська включила в науковий обіг термін “життєва стратегія життя”, який передбачає принцип опори на власні сили, перетворення умов, життєвих ситуацій відповідно до цінностей особистості. Для особистості важливо мати свою стратегію життєвого шляху, так як усі люди різні, зі своїми характеристиками, здібностями, нахилами, звичками.

Важливим є те, що К. Абульханова-Славська надала визначення поняттю життєві перспективи, пов’язуючи його з концепцією життєвого шляху особистості. Життєві перспективи розглядаються як потенціал, можливості особистості, які об’єктивно складаючись у теперішньому, повинні виявлятися і в майбутньому. І це не тільки майбутні цілі, цінності, але й темп життєвого руху, оптимальність розвитку, зростання активності особистості у соціумі. Утворення життєвих перспектив відкриває суб’єктивно-психологічну перспективу, хоча наявність суб’єктивно-психологічних перспектив (порівняння у майбутнє, усвідомлення майбутнього) ще не свідчить про наявність потенціалу розвитку особистості, тобто існування життєвої перспективи. При цьому праця, професія є найважливішою умовою самовизначення особистості, формування особистісної позиції людини.

Вивчаючи концепції Л. Виготського, можна вважати, що організація біографічної складової як макросистеми, що фіксує історію життя особистості, є новою формою інтеграції вищих психічних функцій, опосередкованих поняттям “доля”. Механізм реального розвитку біографічного методу є складне поєднання двох тенденцій – соціалізації та індивідуалізації. Індивідуальна концепція “долі” складається протягом усього життя і визначається, з одного боку, процесами інтеграції соціокультурних визначень поняття “доля людини” (джерелом може слугувати релігія, філософія, мистецтво або об’єднані соціальні стереотипи) з відповідною селекцією змістів біографічного методу для підтвердження “присвоєного конструкту”. Це означає, що “доля” відчужується від її носія і виступає для нього як зовнішня даність. Інша позиція, концепція долі може переважно формуватися самим суб’єктом у контексті реальної динаміки конкретних подій власного життя. Семантика поняття “доля” є квінтесенцією змісту біографічної складової і детермінантою її постійного розвитку [2].

Людина сприймає своє життя як щось складне, індивідуальне, глибоко особистісне. Вона хоче зберегти за собою право в особистому житті бути такою, якою вона є. Дуже інтенсивне життя не дає замислитися людині

чого вона хоче від життя, чи так вона живе. К. Абульханова–Славська виокремлює дві частини життя: 1 – справи, служба, праця, 2–а – особисте життя, коли ми належимо самі собі, своїм думкам і мріям. Право на особисте життя потребує захисту від суспільної свідомості [1].

Постановка проблеми особистого життя в тому, щоб усвідомити її як проблему, уявити її не такою що стійко складається, а такою що будеться за наявності розуму і зусиль. Філософське розуміння буття, існування було основним визначенням життя. Довгий час у філософських поглядах особистість розчинялася або в суспільстві, або в природі.

Життя почали співвідносити з людиною, а конкретніше з особистістю – в кін. XIX – поч. XX ст. Капіталізм породив дух і філософію індивідуалізму, закріпив поняття приватного життя. У літературі XX століття відображена ситуація виникнення форми особистого життя і приватного життя. Однак це не означає, що особистість отримує право розпоряджатися цим життям.

Індивід постав перед суспільством тільки у своєму праві існувати, позбавленим своєї сутності. Пізніше філософія і художня література поставили під сумнів справжність цього існування, ввели поняття фальшивості буття [1, с. 24]. Ш. Бюлер вперше оголосила життя особистості індивідуальною історією. Індивідуальне або особисте життя в динаміці вона називала “життєвим шляхом особистості”. Життя конкретної особистості не випадкове, а закономірне. Воно піддається не тільки опису, але і поясненню. Привертають на увагу праці Ш. Бюлер у вивченні проблеми психологічного часу, життєвого шляху особистості у біографічному масштабі. Під керівництвом Ш. Бюлер проблема життєвого шляху людини вивчалась досконало і комплексно. Як уже зазначалось, індивідуальне, або особистісне життя в динамічному розвитку дослідниця трактує як життєвий шлях особистості. Проводячи паралелі між історичним процесом та процесом життя, Ш. Бюлер розглянула життя особистості як індивідуальну історію. Уявлення про природжене прагнення особистості до саморозвитку, самореалізації обумовлюється цінностями особистості, життєвою метою на певних вікових етапах розвитку. Ш. Бюлер висловлює думку про те, що життя є не ланцюгом випадковостей, а послідовністю певних вікових етапів життєвого шляху. Аналіз структури життєвого шляху у темпоральних характеристиках, а також аналіз цілей особистості та психологічного обґрунтування вікової періодизації підготувив ґрунт для дослідження часових характеристик, специфіки його змісту, що виявляються у біографічному масштабі, власній біографії особистості [1]. П. Жане одночасно з Ш. Бюлер намагається визначити життєвий шлях як еволюцію самої особистості, як послідовність вікових етапів її розвитку, етапів її біографії [1, с. 25].

Проблематика “біографічної цінності” розглядається у площині бахтінського визначення як сили, що організує опис про життя Іншого, з подальшим переживанням власного буття. Сила, що існує ззовні – з боку життя та його цінностей – формує автобіографію і біографію особистості. І. Голубович підкреслює: “поняття “біографічна цінність” дозволяє аналізувати соціокультурну зумовленість і значущість біографічних актів, своєрідне “соціальне замовлення” на ті чи інші норми біографіч-

них та автобіографічних оповідей. Саме через “біографічні цінності”, які притаманні конкретному типу соціуму, життєписи стають важливою складовою певних соціальних концептів (конструктів)” [3, с. 20].

С. Рубінштейн вважав, що життєвий шлях не можна зрозуміти тільки як суму життєвих подій, окремих дій, продуктів творчості – це ціле. Безперервність життєвих етапів і їх вплив – це підготовка на наступний етап. Науковець вказував, що кожен етап важливий, враховуючи також поворотні моменти, життєві відносини особистості: ставлення до предметного світу, до інших людей, до самого себе. Концепція суб’єкта, за С. Рубінштейном, висвітлювала ідею про індивідуально активну людину. С. Рубінштейн підкреслював не тільки залежність особистості від життя, але і залежність життя від особистості: життєва періодизація, події, структури розглядаються як залежні від людини (має можливість або не має можливість особистість стати суб’єктом власного життя – такою є одна з центральних проблем особистісного життя).

Він намітив цю проблему у 20–х роках, говорячи про співвідношення масштабності особистості, її творчих можливостей. С. Рубінштейн вважав, що кожний етап життя відіграє важливу роль на життєвому шляху, але не є фатальним. У ході індивідуального розвитку особистості є поворотні етапи, коли прийняття важливого рішення визначає подальший життєвий шлях, тобто існує певна залежність наступного перебігу життя від прийнятих рішень. Тільки те життя є справжнім, яке будеться власне самою людиною [1, с. 30].

Суб’єкт життя в розумінні С. Рубінштейна – це своєрідний ідеал, оптимальний спосіб здійснення життєвих перспектив. Часто життя конкретних людей – це прагнення і рух до цього ідеалу. Для С. Рубінштейна життєвий шлях – це не тільки рух людини вперед, але і рух вгору, до вищих, більш досконалих форм, до кращих проявів людської сутності.

Отже, застосування біографічного методу дозволяє герменевтично посилити екзистенціальні та культурно–антропологічні смисли рідинного виховання, що створюють умови для конститування трансгенеральної ідентичності родини. Перспективи подальших розвідок даного напрямку ми вбачаємо у комплементарному поєднанні історико–генетичного, біографічного, феноменологічного та герменевтичного методів у поєднанні з методологічною програмою трансцендентальної прагматики, що надасть можливість розглянути родинне виховання у єдності його множинних культурних форм і практик, а також концептуалізувати його як комунікативну дію, яка може мати як репресивну, так і нерепресивну спрямованість.

Список використаних джерел

1. Абульханова–Славская К. Стратегия жизни / К. А. Абульханова–Славская. – М. : Мысль, 1991. – 300 с.
2. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский ; [под ред. В. В. Давыдова]. – М. : Педагогика–Пресс, 1996. – 536 с. – (Психология: Классические труды).
3. Голубович І. В. Біографія як соціокультурний феномен (філософсько–методологічний аналіз) : автореф. дис. ... док. філос. наук : 09.00.03 “Соціальна філософія та філософія історії” / І. В. Голубович. – Одеса, 2009. – 35 с.
4. Култаева М. Д. Современные немецкие философские концепции воспитания: сущность и эволюция : автореф. дис. ... док. филос. наук : спец. 09.00.03 “История философии” / М. Д. Култаева. – К., 1991. – 34 с.

5. Dilthey Wilhem. Der Aufbau dergeschich Welt in den Geisteswissenschaften. – Frankfurt am Main : Suhrkamp, 1993. – 403 s.

References

1. Abulkhanova–Slavskaya K. Strategia zhizni / K. A. Abulkhanova–Slavskaya. – M. : Mysl', 1991. – 300 s.
2. Vygotskiy L. S. Pedagogicheskaya psikhologia / L. S. Vygotskiy ; [pod red. V. V. Davydova]. – M. : Pedagogika–Press, 1996. – 536 s. – (Psikhologia: Klassicheskie trudy).
3. Golubovich I. V. Biographia yak sociokulturniy fenomen (filosofs'ko–metodologichniy analiz): avtoref. dis. ... dok. filos. nauk : spets. 09.00.03 "Sotsial'na filosofia ta filosofia istoriy" / I. V. Golubovich. – Odessa, 2009. – 35 s.
4. Kul'taeva M. D. Sovremennie nemetskie filosofskie kontsepcii vospitania: sushchnost' i evolutsia : avtoref. dis. ... dok. filos. nauk : spets. 09.00.03 "Istoria filosofii" / M. D. Kul'tava. – K., 1991. – 34 s.
5. Dilthey Wilhem. Der Aufbau dergeschich Welt in den Geisteswissenschaften. – Frankfurt am Main : Suhrkamp, 1993. – 403 s.

Dorozhko I. I., PhD, Associate Professor, Head of the Department of Psychology, Kharkiv National Pedagogical University H.S. Skovoroda (Ukraine, Kharkov), psychotherapy16@gmail.com

Biographical method in the study of family education

Family education is not only macro–historical dimension, which is analyzed by means of the historical–genetic method, and micro–historical dimension. It had a family history, cementing force which serves family education. In this small study of history plays a significant role biographical method. Reproduction of family history, comparing it with the stories of other families is a prerequisite for developing critical thinking in both children and adults, as well as their moral consciousness. The aim of the paper is part of the biographical method in the study of family education. Analysis of research biographical method showed that biography is a tool that allows the subject reflect lived period of life as a whole, which is filled with air meanings. The use of biographical method allows existential hermeneutic strengthen cultural and anthropological meanings of family education, creating conditions for the constitution of identity transtemporalnoyi family.

Keywords: biographical method, the family, education.

Дорожко І. І., кандидат психологічних наук, доцент, заведуюча кафедрою психології, Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди (Україна, Харків), psychotherapy16@gmail.com

Биографический метод в исследовании семейного воспитания

Семейное воспитание имеет не только макро–историческое измерение, которое анализируется с помощью историко–генетического метода, но и микро–историческое измерение. Это малая история семьи, цементирующей силой которой выступает семейное воспитание. В исследовании этой малой истории значительную роль играет биографический метод. Воспроизведение семейной истории, сравнение ее с историями других семей является предпосылкой развития критического мышления, как детей, так и взрослых, а также их морального сознания. Целью статьи является роль биографического метода в исследовании семейного воспитания. Анализ исследований биографического метода показал, что биография является средством, позволяющим субъекту отражать прожитый отрезок жизни как целостность, которая наполнена системой смыслов. Применение биографического метода позволяет герменевтически усилить экзистенциальные и культурно–антропологические смыслы семейного воспитания, которые создают условия для конституирования транстемпоральной идентичности семьи.

Ключевые слова: биографический метод, семья, воспитание.

* * *

УДК 379.823:7.094

Крилова В. О.
аспірантка кафедри філософської антропології,
НПУ ім. М. Драгоманова (Україна, Київ),
VselenalNC@gmail.com

ВЛИВ КІНОМИСТЕЦТВА НА ПРИРОДУ ЛЮДИНИ

Кіномистецтво аналізується як феномен екранної культури, що виступає результатом художнього осмислення людиною себе та світу. З методологічних позицій метаантропології як теорії буденного, граничного та метаграничного буття людини досліджується герой, як ключовий феномен художнього кіно, що впливає на людську природу. Робиться висновок, що ідентифікація з екранним героєм впливає на самоідентифікацію людини в залежності від типу світогляду, яким вона володіє. У різних вимірах людського буття це може приводити до

зміни самоусвідомлення та відношення до себе, що кінець кінцем, означає зміну і, світогляду, і світовідношення.

Ключові слова: екранна культура, кіномистецтво, людина, світогляд, особистість, метаантропологія.

Завдяки своїй специфічній екранній мові кіно претендує на особливу роль в житті людини – залишаючись результатом її художньої діяльності, воно змінює її природу та спрямовує розвиток людства.

Ще від самого народження людина сприймає світ у своєрідній рамці. У зовнішньому, фізичному прояві цієї рамкою виступає кут зору, яким обмежується сприйняття того, що ми бачимо. Внутрішній світ формується через призму світогляду та чуття.

З появою мистецтва кіно і телебачення людина перенесла своє відчуття та розуміння світу у формі рухливих картинок, які втілили специфічне екранне бачення, закладене в людській природі.

Як впливає кіно на людську природу? Для відповіді на це запитання звернемося до проекту кіноантропології, запропонованого Г. Чміль. Якщо припустити, що кіноантропологія є видом кіномови, що передає повідомлення через екранне зображення і досліджує не лише об'єкти світу, а й, як зазначає Г. Чміль, саму людину та умови розвитку її "синтетичної інтелектуалізованої чуттєвості", яка є необхідною умовою для "адекватного усвідомлення та переживання "екранного письма", входження у віртуальну реальність та виходу з неї" [3, с. 167], то даний проект може допомогти нам усвідомити вплив "мови екрану" на людське сприйняття світу, більше того, на буття людини, її природу.

Значущою для нашого дослідження виступає методологія метаантропології [3, с. 207–212] як важливого методологічного стрижня нашого дослідження, що аналізує людське буття та людську природу в буденному, граничному та метаграничному вимірах. В контексті цієї методології можна стверджувати, що у природі людини закладена не лише воля до самозбереження та продовження роду, а й воля до пізнання і творчості – як себе так і навколишнього світу, а також воля до любові та свободи, що утворюють цілісність людського світогляду та буття [5].

Світ завжди спонукає людину до саморозвитку, що означає глибинну роботу над своїм "Я". Приховане в глибинах душі прагнення до екзистенціалів свободи, любові та творчості виводить особистість до подолання своїх меж. Керуючись волею до пізнання і творчості, людство породжує та розвиває культуру, в якій відбувається звільнення від буденного. При цьому культура не відкидає буденне, а розвиває його, це універсальна мова людства, яка дозволяє передати як профанне, буденне, так і трансцендентне, сакральне, показуючи зв'язок між ними. В. Франкл справедливо зазначає, що навіть релігійні прообрази передаються за допомогою культурних засобів, зрозумілих і близьких людині [4].

Пошуки людиною сенсу свого існування та бажання вийти за свої межі яскраво відображаються у артефактах культури всіх часів і народів. Проте у наш час масо все більшу поляризацію культури на високу, духовну та масову, що відображає суперечливі прояви життя та особистостей, що творять історію та підкоряються історії. Така поляризація особливо виразно проявляється в екранній культурі, яка через свою виразність та масовість глибоко впливає на природу людини.